

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Гнатенко Діана

В умовах сучасних викликів, зокрема в умовах воєнного стану в Україні, соціальної нестабільності та погіршення психоемоційного стану населення, значно зростає потреба у розвитку ефективної системи соціальної підтримки. Особливої уваги, в контексті даної теми, вимагають особи з інвалідністю, оскільки ця категорія суспільства часто зіштовхується з труднощами соціальної адаптації та різноманітними бар'єрами, обмеженим доступом до соціальних. Саме тому, існує потреба у розвитку ефективної системи соціальної підтримки осіб з інвалідністю.

На сьогоднішній день, в межах соціальної підтримки, особи з інвалідністю можуть отримати різноманітні послуги, які спрямовані на подолання психоемоційного напруження, покращення соціальної адаптації та підвищення рівня соціальної активності. У зв'язку з цим, даний напрям соціальної роботи потребує постійного вдосконалення через підвищення доступності послуг та впровадження ефективних форм та методів допомоги відповідно до потреб цільової групи населення.

Метою тези є теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей системи соціальної підтримки осіб з інвалідністю як важливого напрямку соціальної роботи в умовах сучасних викликів, а також у визначенні основних видів послуг, спрямованих на забезпечення соціальної адаптації, інтеграції та покращення психоемоційного стану.

На сьогоднішній день в Україні, інвалідність розглядається як один із чинників, що може призводити до виникнення складних життєвих обставин і виступає підставою для надання соціальних послуг, що відповідають потребам людини [1]. Відповідно до чинного законодавства України, соціальні послуги є

діями, які спрямовані на покращення життєвої ситуації особи через профілактику складних життєвих обставин, подолання існуючих проблем чи мінімізацію їхнього негативного впливу.

Загалом, у системі соціального захисту населення, а в контексті теми нашої роботи – осіб з інвалідністю, виділяють три групи послуг, які спрямовані на:

- соціальну профілактику щодо запобігання виникнення складних життєвих обставин;
- соціальне обслуговування осіб з інвалідністю спрямоване на мінімізацію негативних наслідків та забезпечення базових умов життєдіяльності;
- соціальну підтримку, а саме подолання складних життєвих обставин, відновлення або ж підвищення соціальної активності та покращення соціальної адаптації й інтеграції [3, с.105].

Саме третю групу послуг спрямованих на соціальну підтримку осіб з інвалідністю ми більш детально розглянемо далі.

Одна із перших послуг соціальної підтримки - це представництво інтересів, яке включає здійснення комунікації та переговорів від імені клієнта соціальної установи, допомога в оформленні чи відновленні втрачених документів, а також забезпечення доступу до ресурсів й послуг громади, в якій проживає особа.

Соціальний супровід є доволі важливою послугою, оскільки передбачає комплексний підхід до вирішення складних життєвих обставин людини, а саме: оцінку потреб, визначення основних проблем та пошук шляхів їх вирішення, складання індивідуального плану підтримки, регулярний моніторинг та загалом постійна взаємодія з отримувачем даної послуги [2].

Не менш значущою є соціальна адаптація, яка націлена на покращення пристосування особи з інвалідністю до умов навколишнього середовища, розвитку необхідних соціальних навичок та підвищення рівня самостійності. Сама послуга надається у форматі аналізу життєвої ситуації, визначенні основних перешкод та

шляхів їх подолання й наданні конкретної інформації щодо певних аспектів соціального захисту, а також здійснюється безпосередня робота щодо забезпечення самостійного функціонування особи в суспільстві.

Поряд з соціальною адаптацією фігурують послуги з соціальної інтеграції та реінтеграції, основна мета яких спрямована на повне включення осіб з інвалідністю в суспільне життя, формування або ж відновлення соціальних зв'язків та підтримка соціальної активності. Дані послуги передбачають розвиток й закріплення соціальних навичок, допомогу у вирішенні проблем та інформаційний супровід, що сприяє успішній адаптації до середовища [3, с.106].

Окремим видом соціальної підтримки є посередництво або ж медіація, що використовується під час врегулювання конфліктних ситуацій шляхом переговорів, пошуку компромісів та відновлення конструктивної взаємодії між сторонами конфлікту. На останок, варто розглянути натуральну допомогу, яка передбачає надання послуг побутового та соціального характеру. Наприклад: прання та ремонт одягу, прибирання будинку, перукарські послуги й допомога в побуті загалом [2].

Таким чином, система соціальної підтримки осіб з інвалідністю є важливим напрямком соціальної роботи, який спрямований на подолання складних життєвих обставин й забезпечує повне включення людей в суспільне життя. Ефективна реалізація даного виду підтримки сприяє підвищенню якості життя, розвитку самостійності та зменшення соціальної ізоляції цільової аудиторії нашого дослідження. Зважаючи на сучасні виклики, важливо удосконалювати існуючу систему та розширювати спектр соціальних послуг.

Список використаних джерел

1. Про права осіб з інвалідністю : Конвенція Організації Об'єднаних Націй від 13.12.2006. Ратифікація Україною від 16.12.2009. № 995_g71: станом на 19.06.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text (дата звернення: 08.05.2026)
2. Рівні права та можливості: соціальні послуги та підтримка для людей з інвалідністю. Gov.ua. Державний сайт України. 03.12.2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rivni-prava-ta-mozhlyvosti-sotsialni-posluhy-ta-pidtrymka-dlia-liudei-z-invalidnistiu> (дата звернення: 08.05.2026).
3. Сапіга, С.В., Остролицька, Л.І. Особливості надання соціальних послуг людям з інвалідністю. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. Т.3. С.103–111.